

בעניין:

1. עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל

2. פאטמה אבו אלח'יר, ת.ז. [REDACTED]

3. שאדיה סובח, ת.ז. [REDACTED]

ע"י עוה"ד מאיסאנה מוראני ו/או חסן ג'בארין ו/או סוהאד
בשארה ו/או סאוסן זהר ו/או איה חאגי-עודה ו/או פאדי
ח'ורי ו/או רביע אג'באריה
מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
ת"ד 94, חיפה; פקס: 04-9503140
סוללוארי: [REDACTED] דוא"ל: Myssana@adalah.org

העותרים

נגד

1. שירות בתי הסוהר

2. המשרד לביטחון פנים

3. משרד הבריאות

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רחוב צלאח אלדין 29, ירושלים
טל: 073-39253542 פקס: 02-6467011
דואר אלקטרוני: HCJ-dep@justice.gov.il

המשיבים

עתירה דחופה למתן צו על תנאי וקיום דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת להוציא מלפניו צו על תנאי המורה למשיבים מס' 1 ו-2 לבוא וליתן טעם:

א. מדוע לא לקיים את הנחיות המשיב מס' 3 לעניין מניעת התפשטות מגיפת הקורונה ואשר מתייחסות לריחוק חברתי ותנאי ההיגיינה בתאים של האסירים הביטחוניים בבית כלא גלבוץ;

ב. מדוע לא לחייב את המשיב מס' 1 לפרסם באתר שלו ובאופן שוטף מידע מלא גם בשפה הערבית אודות תמונת המצב הבריאותית הנוגעת למגפת קורונה, כולל הצעדים הננקטים על ידיו בפועל נגד התפשטות המגפה בקרב האסירים הביטחוניים בבתי הסוהר בישראל.

בקשה לקיום דיון דחוף בעתירה

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לקבוע מועד דיון דחוף בעתירה זו ותוך ימים אחדים משום שהעתירה מצביעה על קיומה של סכנה ממשית לחיי האסירים הביטחוניים בבית כלא גלבווע כתוצאה ממחדליהם של המשיבים 1 ו-2 ביישום הנחיות משרד הבריאות (המשיב מס' 3) בענין הריחוק החברתי ותנאי היגיינה נגד התפשטות מגפת הקורונה וההדבקה מן הנגיף.

על כן קיום דיון דחוף בעתירה הוא מחויב המציאות. העתירה, על כל חלקיה, הינה חלק בלתי נפרד מבקשה דחופה זו.

ואלה הם נימוקי העתירה

הצדדים לעתירה

1. העותר מס' 1, הינו עמותה רשומה בישראל ומרכז משפטי הפועל למען ההגנה על זכויות אדם בכלל וזכויות הפלסטינים אזרחי ישראל ותושבי השטחי הכבושים משנת 1967 בפרט. העותר פועל מזה כ-20 שנה בתחומים הקשורים להגנה על הזכויות של אסירים, ובפרט בהגנה על זכויותיהם של האסירים הביטחוניים.
2. העותרת מס' 2 הינה אישתו של האסיר יוסף אבו אלח'יר. האסיר יוסף אבו אלח'יר הינו בן 78 אשר שוחרר בשנת 1985 במסגרת עסקה לשחרור אסירים והוגלה ליוון. בשנת 2017 הוא נאסר בשנית לאחר שנחת בנתב"ג. אבו אלח'יר עבר ניתוח לב פתוח וסובל מלחץ דם גבוה וסכרת.
3. העותרת מס' 3 הינה אימו של האסיר עלי סובח אשר מרצה עונש של 4.5 שנות מאסר אשר אמורות להסתיים בעוד 5 חודשים. סובח סובל ממחלה במערכת העצבים ונוטל תרופות על דרך קבע.
4. המשיב מס' 1, הינו הגוף האחראי על שמירת האסירים והעצורים במשמרות מאז מעצרו ועד סיום ריצוי עונשם. בכלל זה הוא אחראי על ההתנהלות בין כותלי בית הכלא ועל שמירת הבריאות של האסירים ואספקת צרכיהם. המשיב מס' 2, הינו המשרד הממשלתי האחראי על המשיב 1.
5. המשיב מס' 3, הינו הגוף המקצועי מבין רשויות המדינה האחראי על הוצאת הנחיות הקשורות לשמירה על הבריאות, במיוחד בתקופה של מגיפת הקורונה, התאמתם למצבים ולקבוצות שונות וכן ההקפדה על קיומן.

החלק העובדתי

6. ביום 11.3.2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי על התפרצות נגיף הקורונה כפנדמיה עולמית. בעקבות כך, הכריז שר הבריאות על המחלה כ"מחלה מידבקת מסוכנת" לפי סעיף 20(1) לפקודת בריאות העם מס' 40, 1940. כחלק מההתמודדות עם המגיפה, משרד הבריאות אימץ מדיניות של "הכלה" "קרי, צמצום ההדבקה המקומית ב-SARS-CoV-2, הכוללת בידוד מקרים מאומתים

וחשודים, וכן צמצום הסיכון להדבקה על ידי ריחוק חברתי (Social Distancing)". מאחר והנחת היסוד של מדיניות ההתמודדות עם הנגיף הינה כי העברת הנגיף הינה טיפית (באמצעות הפרשות דרכי נשימה שמופקות כאשר נושא הנגיף מתעטש ומשתעל) או במגע במשטחים, חפצים או ציוד שהזדהמו, הרי ישנו צורך לשמור על ריחוק חברתי כאשר המרחק המינימאלי הינו **2 מטרים** בין אדם לרעהו.

== מצ"ב העמודים הרלוונטיים מההנחיות להתמודדות על תחלואה מנגיף קורונה החדש – מעודכן ליום 14.4.20 – עדכון 15 והמסומן כנספח ע/1.

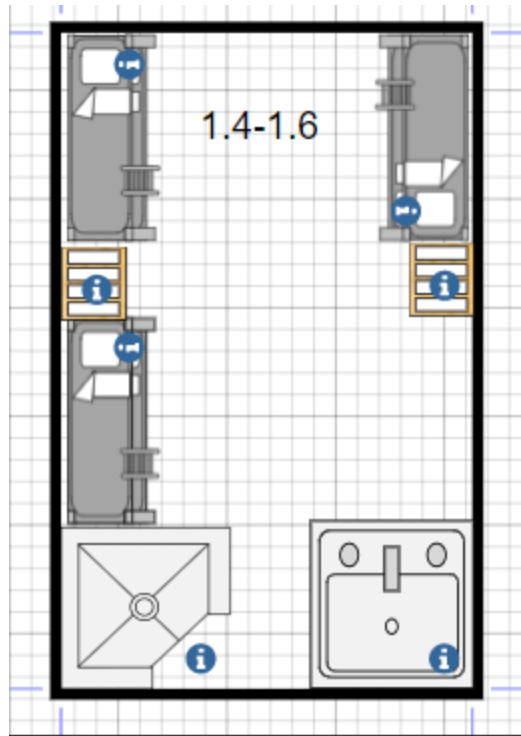
הצפיפות בתאים של האסירים הבטחוניים בגלבוע

7. למרות הנחיות משרד הבריאות המשיב מס' 1 לא נקט אמצעים כלשהם להפחתת הצפיפות באגפים של האסירים הבטחוניים בבית כלא גלוע, או בכלל. אי נקיטה בפעולות אקטיביות להפחתת הצפיפות באגפים של האסירים הבטחוניים יש בה כדי לסכן את חיי האסירים ואת בריאותם.

8. הדברים מקבלים ביטוי בכלא גלבוע, בו קיימים 5 אגפים המיועדים לאסירים ביטחוניים ומוחזקים בהם 450 אסירים. לפי המידע שיש בידי העותר מס' 1, הגודל הממצוע של התא הינו 22 מ"ר והוא כולל מקלחת (אורכה בין 1.5 ו-2 מטר ורוחבה 1.5 מטר), שירותים (1.5 מטר אורך, 1.5 מטר רוחב) מטבחון קטן (רוחב 25 ס"מ, 2 מטר אורך) וכן שני מקומות אחסון בתוך הקיר.

9. שטחים אלה הינם שטחים משותפים המשמשים את כלל האסירים בתא. דהיינו, מספיק שאחד מהאסירים אינו מקפיד על תנאי ההיגיינה או נחשף למחלה, הרי כל האסירים נמצאים במגע הדוק ביותר ועל כן בוודאות קרובה הם יידבקו במחלה גם כן.

ראו להלן, תשריט של התא בהתבסס על מידע שאסף העותר מס' 1 מאסירים אשר נכלאו באגפים לאסירים הבטחוניים בבית כלא גלבוע ואשר שוחררו אך לאחרונה :

10. בנוסף, בתא קיימים 3 "מגדלים" של מיטות דו-קומתיים כאשר המרחק בין המיטה לזו שעליה אינו עולה על 80 ס"מ והאסירים עוברים אחד על פני השני בכל עלייה או ירידה מהמיטה העליונה. יתרה מכך, שניים מ"המגדלים" ניצבים במקביל והמרחק בינם הינו כ-1.7 מ' והמרחק בינם לבין המיטה הנוספת הינו כמטר אחד. במצב דברים זה, אין שום אפשרות שהאסירים יוכלו לשמור על ריחוק כלשהו, לא בין המיטות במגדלים השונים ובטח שלא בין המיטות באותו מגדל. הדברים נכונים בין אם האסירים ישנים, שוכבים או יושבים על מיטותיהם.

11. מרבית שטח התא המתואר לעיל תפוס על ידי רהיטים או על ידי תשתיות משותפות. אין בתא שטח פנוי כדי שהאסירים ישהו בו תוך שמירה על הריחוק חברתי של 2 מטרים האחד מהשני. שכן, כל מעבר מהמיטה אל המקלחת, לעבר הארון או לעבר המטבחון, הוא מעבר מול ובין אסירים אחרים ובצמוד להם. גם אם כל אסיר ישב כל היום במיטה שלו מבלי לנוע, הוא עדיין יהיה במגע הדוק עם האסירים האחרים ולא יהיה מוגן בפני הדבקה.

12. לפיכך, הפרת ההוראות של המשיב מסי' 3 בענין שמירת הריחוק החברתי לצורך מניעת הידבקות בנגיף קורונה מתקיימת בכל רגע נתון בתא. כלומר, השהייה עצמה בתאים בבית כלא גלבוה בתנאים שצוינו לעיל מהווה סכנה ממשית לחיי האסירים המאכלסים את התא ובוודאי לכלל האסירים ביחד.

13. לא למיותר להזכיר כי סוגיית צפיפות היתר בבתי הכלא אינה סוגייה חדשה. שכן, בית המשפט העליון קיבל בשנת 2017 את העתירה של האגודה לזכויות האזרח וחייב את המדינה לעמוד בהוראות תקנות בתי הסוהר (תנאי מאסר), התשי"ע-2010 הקובעות שטח מחייה מינימאלי של 4.5 מ"ר לכל אסיר וזאת תוך שנה וחצי (בג"ץ 1892/14 האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון פנים (פורסם במאגרים, 13.6.2017). בהתאם להודעת המדינה מחודש דצמבר האחרון, פסק הדין טרם יושם ועד היום כ-60% מהאסירים אינם זוכים לשטח המחייה המינימאלי המצוין וחיים בשטח קטן יותר.

== מצ"ב הודעת עדכון מטעם המדינה בבג"ץ 1892/14 (דצמבר 2019) והמסומנת כנספח ע/2.

14. היינו, 60% מהאסירים כלואים בתנאים אשר אינם מאפשרים שמירה על כבודם בימים כהרגלם. תנאים אלה בהכרח אינם מאפשרים שמירה על בריאותם בימים של התפרצות מחלה מדבקת.

15. ברור לכל, כי במצב דברים זה, אין אפשרות שהאסירים בבית כלא גלבוע ישמרו על ריחוק חברתי כלשהו אחד ממשנהו, ובטח שלא מרחק של 2 מטרים. מצב דברים זה, מסכן את בריאות האסירים ואת חייהם ומקבל משנה חומרה לאור התנאים הפיזיים הירודים בבתי הכלא והשפעתם על המצב הבריאותי הרעוע של האסירים.

16. המשיבים אינם חולקים על כך כי אכן יש קשיים רציניים בקיום הוראות משרד הבריאות ודרישת הריחוק החברתי בבית הכלא והם אף מודעים לסכנה הטמונה לאסירים בשל תנאי הכליאה האמורים. כך למשל, הם מציינים בדברי ההסבר לתקנות שעת חירום (מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי סוהר), התשי"ג-2020 :

במסגרת המאמץ הלאומי למניעת התפשטות נגיף הקורונה בישראל, נדרש ליתן מענה לנחיצות והכרח הדחופים למניעת התפשטות הנגיף במקומות מעצר ובתי הסוהר, זאת לאור המאפיינים הייחודיים למקומות אלו, ובראשם ריבוי האנשים המוחזקים בשטח מחיה סגור, צפוף ומצומצם יחסית, כשהחיים המשותפים, בתנאים שאינם מאפשרים שמירה על תנאי בידוד או הרחקה מספקת בין אסיר לאסיר, עלולים להוות כר נרחב להתפשטות הנגיף בצורה מואצת.

לא למותר לציין כי ברוב התאים שבמתקני המעצר ובתי הסוהר, מוחזקים מספר אסירים **בתא אחד**, ובו שירותים ולעיתים אף מקלחת משותפים, המשמשים את כלל אסירי התא. ברי כי אי הקפדה מספקת על תנאי ההגיינה של אחד מבין האסירים עלולה להשפיע מניה וביה על כלל שוכני התא, וכפועל יוצא מאופי הנגיף ואופן התפשטותו כאמור לעיל, גם על כלל האסירים המוחזקים במשמורת וכמו גם על כלל סגל ש"ס והבאים בשעריו. כל התנאים הללו גם יחד, עלולים להיות מאיץ וזרז [להתפשטות] הנגיף ולגרום להדבקה ותחלואה המונית של אסירים, עצורים ואנשי סגל שירות בתי הסוהר. (ההדגשות במקור)

== מצ"ב דברי ההסבר לתקנות שעת חירום (מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי סוהר), התש"ף-2020 כפי שהובאו על ידי המדינה בתגובה לבג"ץ 2282/20 **בכר נ' ראש הממשלה** והמסומן כנספח ע/3.

17. עם זאת, המשיבים 1 ו-2 נקטו מספר פעולות להורדת הצפיפות בתאים של האסירים הפליליים. בין היתר, הממשלה התקינה את תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (חופשה מיוחדת לאסיר), התש"ף-2020 אשר מתקנת את פקודת בתי הסוהר ומאפשרת שחרור מוקדם של אסירים פליליים אשר התקופה הנותרת למאסרם אינה עולה על חודש ימים. בעקבות זאת, שוחררו כ-230 אסירים פליליים. כמו כן, תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (מכסת מפוקחים בפיקוח אלקטרוני), התש"ף-2020, הגדילה את מכסת העצורים והאסירים המשוחררים על תנאי שניתן לפקח עליהם בעת ובעונה אחת ל-1000 אסירים ועצורים.

18. אולם, פעולות כגון אלה לא כללו אסירים המסווגים כביטחוניים ולא ננקטו לעניינם כל פעולה אחרת.

19. הנה כי כן, קיים חשש לסיכון כבד ורציני לחיים של האסירים או למצער לפגיעה רצינית בזכות לבריאות של האסירים הנמצאים באגפים הביטחוניים בכלא גלבוע בשל נגיף הקורונה. מצב דברים זה, מחייב קביעת דיון בעתירה זו בהקדם האפשרי.

20. החשש לחיים ולפגיעה בזכות לבריאות בכלא גלבוע על רקע התנאים המתוארים לעיל מקבלת חשיבות על רקע המידע העולמי המתפרסם בענין מצבם של אסירים כקבוצת הסיכון הגבוהה ביותר במדינות רבות בעולם. כך שבנוסף להסכמה הרחבה בקרב הגופים הבינלאומיים וכן מדינות שונות בעולם לעניין הסכנה להתפרצות המגיפה בשל תנאי הצפיפות השוררים בבתי כלא אשר אינם מאפשרים שמירה על ריחוק חברתי, גופים בינלאומיים שונים קוראים למדינות לנקוט בצעדים מיידים לשחרור אסירים. כך למשל, ועדת המשנה למניעת עינויים של האו"ם פרסמה חוות דעת מייעצת לעניין התמודדות עם נגיף הקורונה בבתי כלא וציינה כי בהתחשב בסיכון הגבוה להידבקות בין האנשים המצויים במשמורת הם קוראים למדינות:

- [To] Reduce prison populations and other detention populations wherever possible by implementing schemes of early, provisional or temporary release for those detainees for whom it is safe to do so, taking full account of non-custodial measures indicated as provided for in the Tokyo Rules;
- [To] Place particular emphasis on places of detention where occupancy exceeds the official capacity, and where the official capacity is based on square metre-age per person which does not permit social distancing in accordance with the standard guidance given to the general population as a whole;

לקריאה זו הצטרפו, בין היתר, נציבת זכויות האדם של האומות המאוחדות וכן משרד האומות המאוחדות לסמים ופשיעה.

== מצ"ב המסמכים הרלוונטים של הגופים הבינלאומיים והמסומנים כנספח ע/4.

סגירת בתי הכלא ואי פרסום מידע לציבור

21. בנוסף לאי נקיטת מהלכים אשר יש בהם כדי להוריד את הצפיפות בתאים של האסירים הבטחוניים, אין מידע אודות המהלכים הנוספים הננקטים **בפועל** (להבדיל מנהלים) כדי למנוע הדבקה בין האסירים, לאתר חולים וחשודים ולטפל בהם.

22. היעדר מידע כאמור נובע מהמהלכים השונים אשר נקט בהם המשיב 1 ואשר הביאו לסגירת שערי בתי הכלא בצורה שיש בה כדי למנוע קבלת מידע בלתי אמצעי וקיום ביקורת על המתרחש בפנים. שכן, כבר בתחילת משבר הקורונה, נמנעה כניסתם של מבקרים ושל עורכי דין לבתי הכלא (תקנות שעת חירום) (מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי סוהר), (התש"ף-2020) וכידוע, אסירים בטחוניים אינם זכאים לקיים קשר טלפוני עם משפחותיהם. תקנה 3(ד) לתקנות מאפשרת לאסיר בטחוני שפוט לקיים שיחה טלפונית עם עורך דינו באם צפוי להתקיים דיון משפטי בעניינו אך אין בה כדי לפתור קושי זה. שכן, היא מוגבלת למספר קטן ביותר של אסירים שיש להם דיונים תלויים ועומדים ומכל מקום מדובר בשיחה, שככל שהיא מתקיימת, הינה שיחה קצרה ביותר הנוגעת אך ורק לדיון הצפוי ומתקיימת תחת פיקוח של הסוהרים.

23. לכן, בתנאים אלה של העדר ביקורים, והיעדר כל קשר, ולו טלפוני, עם עורכי דין והמשפחה נחסמת כל זרימה של מידע כלפי החוץ, למשפחה או לעורך הדין אודות המצב הבריאותי של האסיר, תנאי ההגיינה השוררים בתאים ובבית הכלא כולל מידע אודות האמצעים הננקטים בפועל למניעת הדבקה בקורונה. יצוין כי נגד תקנות אלה הוגשה ביום 26.3.2020 עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק אשר עודנה תלויה ועומדת וטרם ניתנה בה החלטה (בג"ץ 2282/20 **בכר נ' ראש הממשלה**).

24. בנוסף, גם ביקורת שיפוטית בלתי אמצעית על המצב של האסירים הביטחוניים, כולל בגין נושאים הקשורים לקורונה, כמעט נהפכה לבלתי אפשרית. שכן, בהתאם להנחיית מנהל בתי המשפט, אשר נכנסה לתוקף מיד עם תחילת משבר הקורונה, עתירות אסירים אינן נמנות על סוגי העניינים הנידונים בבתי המשפט בתקופת מצב החירום של הקורונה.

25. לכן, ולמיטב ידיעת העותרים, לא הצליחו עורכי דין או משפחות של אסירים לקבל מידע כלשהו אודות לקוחותיהם או קרוביהם בכל הקשור לתנאים השוררים בבתי הכלא, המצב הבריאותי בבית הכלא והצעדים הקשורים למאבק בהידבקות בקורונה.

26. בנוסף להעדר מידע למשפחות, היעדר ביקורי עורכי דין והעדר גישה לערכאות לאסירים בעניינים הקשורים למגפה, גם ביקורת פרלמנטרית על המתרחש בתוך כותלי בית הסוהר לא מתקיימת. מאז 2017, מנועים חברי הכנסת מלבקר את האסירים הבטחוניים (ס' 5 לפקודת נציבות בתי הסוהר מס')

03.13.00). כך מזה שלוש שנים, תלויה ועומדת עתירה התוקפת את החוקתיות של האיסור על ביקור חברי כנסת, והח"מ הגישה ביום 3.5.2020 בקשה למתן צו ביניים אשר יקפיא את האיסור האמור ויאפשר לחברי הכנסת לבקר בבתי כלא בתקופה זו. הבקשה הועברה להתייחסות המשיבים עד ליום 11.5.2020.

27. אם אין בכך די, ממסמך רקע שהכין מרכז המחקר והמידע של הכנסת עולה כי "מאז התפרצות נגיף הקורונה נפסקו ביקורי הסנגוריה הציבורית בבתי הסוהר".

== מצ"ב מסמך רקע לדיון מאת מרכז המידע והמחקר של הכנסת מיום 3.5.2020 והמסומן כנספח ע/5.

28. ההצטרבות של האיסורים האמורים, יצרה נתק מוחלט בין האסירים לבין הגורמים השונים מחוץ לחומות בתי הכלא בצורה שיש בה כדי למנוע כל אפשרות לקיים ביקורת כלשהי על המהלכים אשר ננקטים בפועל על ידי המשיב מס' 1 למניעת התפשטות המחלה והטיפול בחולים וחבי בידוד וכן על השמירה על בריאותם, חייהם ושאר זכויותיהם של האסירים הבטחוניים.

29. במצב דברים זה, כל המידע ביחס למצב הקיים בפועל בין חומות בית הכלא נמצא כל כולו בשליטתו הבלעדית של המשיב מס' 1 ואין אפשרות לאמתו.

30. בעוד משרד הבריאות מפרסם מידע יומי ומפורט בצורה פומבית, יזומה ובשלל ערוצי תקשורת שונים ובשלל שפות ואודות היבטים שונים הנוגעים להתפרצות המגיפה, המשיב מס' 1 אינו שש לפרסם מידע אודות המתרחש בתוך בתי הכלא, כולל בית כלא גלבוע, ובמיוחד אודות האגפים של האסירים הביטחוניים.

31. אכן, המשיב מס' 1 קבע נהלים מפורטים לעניין ההתנהלות בנושאים הקשורים לקורונה, אך מדובר בנהלים כללים ביותר אשר כוללים הנחיות ואינם מייתרים את הצורך במידע. אין בין פרסום הנהלים לבין מידע אודות המצב השורר בפועל והצורה בה מיושמים הנהלים, דבר. המידע היחיד אשר מתפרסם אודות המתרחש בתוך בתי הסוהר הינו הודעות הדובר של שב"ס כאשר במהלך כל חודש אפריל פרסמו 8 הודעות קצרות כאשר רק 4 מהן כוללות מידע שיכול להיות רלוונטי, אם כי חלקי, למשפחות של האסירים (הודעה מיום 2.4.2020 על הפעולות הננקטות והנהלים; הודעה מיום 16.4.2020 לעניין 100 בדיקות מדגמיות במרכז הרפואי של שב"ס; הודעה מיום 16.4.2020 בעניין התחלת הליך חלוקת מסיכות לאסירים; הודעה מיום 30.4.2020 לעניין הבדיקות שנעשו עד כה).

32. בכל מקרה, לא מתפרסם מידע כלשהו בשפה הערבית באתר של המשיב מס' 1 אודות מצב האסירים הבטחוניים מאז תחילת משבר קורונה.

33. יתרה מכך, אין המשיב מס' 1 שש לענות על הפניות אשר מופנות אליו כפי שמראה פירוט מיצוי ההליכים שלהלן.

34. מחסור זה במידע השתקף אף במסמך הרקע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת מיום 3.5.2020 (נספח ע/5) אשר הוכן לקראת הישיבה של הוועדה המיוחדת של הכנסת בעניין ההתמודדות עם נגיף הקורונה בנושא התנהלות שירות בתי הסוהר עקב משבר הקורונה. מסמך הרקע המשתרע על 7 עמודים מונה את סוגיית הצפיפות בבתי הכלא והסכנה הגבוהה להידבקות בקורונה בבתי הכלא כסוגייה בעייתית. כמו כן, הדו"ח מונה רשימה של שאלות מוצעות אשר אין עליהן תשובה ויש להפנות לשב"ס. חלק ניכר מהשאלות המוצעות זהות לשאלות אשר העלה העותר בפניותיו, אשר יפורטו להלן, והן נוגעות בין היתר לנושאים של: בדיקות הקורונה אשר בוצעו ותוצאותיהן והן נתוני בדיקות עדכניים בקרב כלואים וסוהרים; הצעדים ההננקטים לשם הקטנת הצפיפות בטווח הזמן המייד; תנאי הבידוד לאסירים חשודים וחולים וכן התמיכה הרפואית המסופקת להם; האיתור והטיפול בקבוצת החולים הנמצאים בסכנה מוגברת; מידע אודות אספקת חומרי חיטוי ומסיכות לאסירים.

35. הנה כי כן, במצב קריטי זה הנוגע למשבר קורונה, אין לציבור, למשפחות האסירים המסווגים כביטחוניים מידע כלשהו על המתרחש בבתי כלא ובמיוחד אודות הטיפול בקרוביהם אשר קיימת סכנה ממשית לחייהם ולבריאותם.

מיצוי הליכים

36. ביום 22.3.2020 פנה העותר מס' 1 לשב"ס ולמשרד הבריאות לקבלת מידע אודות היערכות של שב"ס למניעת התפשטות מגיפת הקורונה והטיפול באסירים חולים.

37. משלא נתקבלה תשובה לפנייה למרות הדחיפות שלה, פנה העותר מס' 1, ביום 30.3.2020, בשנית והפעם הוא גם התייחס לעניין הפחתת הצפיפות באגפים של האסירים הבטחוניים בבית כלא גלבו. העותר ביקש את התאמת התנאים הפיזיים בבית הסוהר לדרישות של משרד הבריאות בצורה שיש בה כדי לשמור על בריאות האסירים וחייהם בין היתר על ידי צמצום הצפיפות; מציאת פתרונות לינה שאינם כוללים שימוש במיטות דו קומותיים; וכן להפחית את הציוד המשותף בין האסירים.

== מצ"ב פניית העותר מס' 1 מיום 22.3.2020 בעניין היערכות שב"ס והמוסמנת כנספח ע/6.
== מצ"ב פניית העותר מס' 1 מיום 30.3.2020 בעניין הפחתת הצפיפות באגפים של האסירים הבטחוניים בבית כלא גלבו והמוסמנת כנספח ע/7.

38. משלא התקבל מענה לפניית אלה, פנה העותר מס' 1, ביום 1.4.2020, בקדם בג"ץ וביקש את התערבות מחלקת בג"צים לקבלת תשובה ומידע אודות הצעדים הננקטים על ידי המשיב מס' 1 בכל הקשור לאספקת מוצרי חיטוי; הפחתת צפיפות; טיפול באסירים בקבוצות סיכון ותנאי בידוד. בעקבות זאת, וביום 5.4.2020 נתקבלו שתי תשובות מאת עו"ד רוני בן אריה- דאודי, הממונה של פניות ותלונות הציבור בשב"ס. תוכן שני המכתבים זהה ולפיו הפנייה הועברה לבחינת והתייחסות הגורמים הרלוונטיים וכי ינתן מענה בהקדם האפשרי.

== מצ"ב קדם בג"ץ מיום 1.4.2020 והתשובה של מחלקת בג"צים והמוסמנים כנספח ע/8.

== מצ"ב התשובות של שב"ס מיום 5.4.2020 והמסומנים כנספח ע/9.

39. בסמוך לקבלת המענה האמור, התקיימה שיחה טלפונית בין הח"מ לעו"ד בן אריה-דאודי ובשיחה זו הובטח שמענה לטענות גופן יתקבל תוך יומיים לכל היותר. משעברו כעשרה ימים מבלי שהעותר מס' 1 קיבל מענה לגופו של עניין, הוא פנה שוב ביום 16.4.2020 בקדם בג"ץ נוסף וביקש בשנית, את התערבות מחלקת בג"צים לקבלת מענה לפניית תוך הדגשת הנושאים הקונקרטיים בענין הצפיפות בבתי הכלא ובצורה ספציפית אודות האגפים של האסירים הביטחוניים בבית כלא גלבו.

== מצ"ב קדם בג"ץ מיום 16.4.2020 והתשובה של מחלקת בג"צים המסומנים כנספח ע/10.

40. בתשובה אשר נתקבלה באותו היום פירט המשיב מס' 1 שורה של פעולות מערכתיות אשר עוגנו בנהלים של שב"ס, אך לא סיפק מידע אודות המתרחש בפועל בכלא גלבו. כך למשל, לעניין חלוקת חומרי ניקוי וחיתוי נכתב "חלוקת סבון היגיני לכל תא באגף" ולעניין מסיכות המגן נמסר כי "בעתיד הקרוב מאוד יסופקו לאסירים והעצורים מסיכות רב פעמיות" ותו לא. לאחר 10 ימים, ביום 26.4.2020, שלח העותר מכתב המשך לעניין אספקת מסכות מגן ובו ביקש העותר לדעת האם כבר חולקו מסכות כאמור לכלל האסירים, ואם לא, מהו הצפי לאספקתם. ואולם המכתב טרם נענה.

== מצ"ב התשובה של שב"ס מיום 16.4.2020 והמסומנת כנספח ע/11.

== מצ"ב מכתב המשך לעניין חלוקת מסכות מגן והמסומן כנספח ע/12.

41. כמו כן, ההתייחסות של שב"ס לעניין הפחתת הצפיפות בבית סוהר גלבו התמצתה במשפט הבא: "באשר לפנייתכם הספציפית לגבי ביס"ר גלבו נציין, כי בביס"ר גלבו קיימים 5 אגפים לאסירים ועצורים ביטחוניים, בהם מצויים כ-90 אסירים באגף, וכ-6 אסירים בתא, וזאת בהמשך לפעולות שנקט שב"ס בחודשים האחרונים לשם ריווח". ברור שתשובה זו אין בה חידוש או התייחסות לגופן של טענות שכן מידע זה מצוי בידי העותר ואף מופיע במכתב מיום 30.3.2020.

42. התשובה הנ"ל אינה תשובה לגופו של עניין. המשיב מס' 1 לא סיפק תשובה בענין קיום הוראות המשיב מס' 3 בענין הריחוק החברתי בתאים בכלא גלבו. הוא לא נתן מענה אודות העדר הריחוק בין המיטות בתאים של האסירים הבטחוניים בכלא גלבו. הוא לא התייחס לחלוקת מסכות לאסירים בכלא גלבו. הוא לא התייחס לפתרונות בענין השטחים והתשתיות המשותפים של האסירים בתא כמו מקלחת, שירותים וכו'. הוא לא ציין כי סיפק תנאי היגינה ראויים ומספקים לאסירים בכלא גלבו.

43. בהעדר מענה לגופו של עניין, פנה העותר מס' 1, ביום 27.4.2020, בשלישית למחלקת בג"צים לבקש את התערבותם. בתשובה נמסר כי יש לפנות לשב"ס ישירות. ואכן ביום 30.4.2020 פנה העותר מס' 1 בשלישית לשב"ס בבקשה לקבלת התייחסות עניינית בטרם פנייה לערכאות. עד מועד הגשת העתירה, טרם נתקבלה תשובה כלשהי משב"ס.

== מצ"ב קדם בג"ץ מיום 27.4.2020 ומהתשובה עליו והמוסמנים כנספח יע/13.

== מצ"ב הפנייה לשב"ס מיום 27.4.2020 והמוסמנת כנספח ע/14.

44. בהעדר מענה מטעם המשיבים לפניית העותר בנושאים קריטיים הנוגעים ישירות לקיום הוראות משרד הבריאות, המשיב מס' 3, בענין המאבק נגד התפשטות הקורונה ואשר נוגעים לחיי האסירים ובריאותם ולאור המידע שיש בידי העותר מס' 1 שפורט לעיל אודות הצפיפות בתאים והתנאים השוררים בהם, מוגשת עתירה דחופה זו בפני בית משפט נכבד זה.

45. העדר מענה לגופו של ענין מחזק אצל העותרים את החשד שאכן מתקיימת סכנה ממשית לחיי האסירים בכלא גלבע ולבריאותם כתוצאה ממחדלי הטיפול מטעם המשיבים 1-2 ואי יישום הנחיות המשיב מס' 3 להתמודדות עם התפשטות מגפת קורונה בקרב האסירים.

החלק המשפטי

46. פירוט התנאים בתאי של האסירים הבטחוניים בלגבוע המוזכר לעיל מעיד על אי יישום הנחיות משרד הבריאות על ידי המשיב מס' 1 בעניין שמירת הריחוק החברתי. מחדל זה פוגע בזכויות החוקתיות של האסירים לחיים ולבריאות.

47. כמו כן, באי פרסום מידע כאמור פוגע המשיב מס' 1 בזכויותיהם של המשפחות לקבל מידע אודות קרוביהם והוא גם פוגע בעקרון היסוד של שקיפות והוא מסכל כל אפשרות לביקורת על ההתנהלות בתוך בתי הכלא ובכך מסכן את בריאותם וחיייהם של האסירים. דברים אלה מקבלים משנה חומרה בתקופת משבר קורונה לאור חסימת כל קשר בין העולם שמחוץ לכותלי הכלא לבין האסירים בכלא גלבע.

א. פגיעה בזכויות החוקתיות לחיים ולבריאות

48. לאור אופייה המדבק ביותר של המגיפה, אי יישום ההנחיות של משרד הבריאות, לעניין הריחוק החברתי, יש בו כדי לסכן את חיי האסירים ובריאותם ולפגוע בזכויותיהם החוקתיות.

49. פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 קובעת בס' 11ב(ב) בצורה מפורשת כי "אסיר יוחזק בתנאים הולמים שלא יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו". כמו כן לפי הפקודה, אסיר יהיה זכאי, בין השאר ל"תנאי תברואה הולמים, תנאים שיאפשרו לו לשמור על נקינות האישי, טיפול רפואי הנדרש לשם שמירה על בריאותו..." (ס' 11ב(ג)). יתרה מכך, פקודה מס' 04.44.00 של נציב בתי הסוהר לעניין הטיפול הרפואי באסיר קובעת בס' 1 כי "אסיר יהיה זכאי לטיפול הרפואי הנדרש לשם שמירה על בריאותו..."

50. כידוע, זכויות האדם חלות בין כותלי בית הכלא. הלכה ידועה היא כי "כל זכות מזכויות האדם באשר הוא אדם שמורה לו, גם כאשר נתון הוא במעצר או במאסר, ואין בעובדת המאסר בלבד כדי לשלול הימנו זכות כלשהי...." (בג"ץ 337/84 **הוקמה נ' שר הפנים**, פ"ד לח(2) 826, 833 (1984)) וכן כי:

הזכות לשלמות גופנית וכבוד האדם היא אף זכותו של העציר והאסיר. חומות הכלא אינן מפרידות בין העציר לבין כבוד האדם. משטר החיים בבית הסוהר מחייב, מעצם טבעו, פגיעה בחירויות רבות מהן נהנה האדם החופשי [...] אך אין משטר החיים בבית הסוהר מחייב שלילת זכותו של העציר לשלמות גופו ולהגנה בפני פגיעה בכבודו כאדם. החופש נשלל מהעציר. צלם האדם לא נלקח ממנו.

בג"ץ 355/79 **אריה בן בנימין קטלן נ' שירות בתי הסוהר**, פ"ד לד(3) 294 (1980)

51. אין צורך להכביר מילים על החשיבות הברורה ועל המעמד החוקתי של הזכות לחיים. בית המשפט הנכבד קבע בעניין **קידום יזמות ומו"לות** כי "הזכות לחיים ולכל דבר שהחיים תלויים בו [...] היא אם כל הזכויות, היא האדם" (בג"ץ 606/93 **קידום יזמות ומו"לות (1981) בע"מ נ' רשות השידור**, פ"ד מח(2) 1 25 (1994)). ובעניין **קירש** הדגיש בית המשפט שמדובר ב"זכות קיומית שאינה בת-איזון [...] הזכות לחיים וההגנה עליהם דוחה מפניה כל מה שעומד על חיים לכלותם" (בג"ץ 2753/03 **קירש נ' ראש המטה הכללי של צה"ל**, בעמ' 381 (פורסם במאגרים, 2003)).

52. הזכות לבריאות נושקת במידה רבה לזכות לחיים (ראו למשל: אייל גרוס "בריאות בישראל בין זכות למצרך" **זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות בישראל** 437-532 (יורם רבין ויובל שני עורכים, 2004). ואכן, נקבע כי יש להכיר במעמד החוקתי של היבטים מסוימים בזכות לבריאות ובהם "ההגנה על הגוף, החיים והכבוד" (בג"ץ 11044/04 **סולומטין נ' שר הבריאות**, פס' 13 לפסק הדין (פורסם במאגרים 2011)). אף, צוין כי הנטייה היא להרחבת היקפה של הזכות לבריאות החוסה תחת ערך כבוד האדם ותחת המטריה החוקתית של חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו (ראו גם: (בג"ץ 1105/06 **קו לעובד נ' שר הרווחה** (פורסם במאגרים 2014.6.22); בג"ץ 494/03 **עמותת רופאים לזכויות אדם נ' שר האוצר**, פ"ד נט(3) 322 (2004)).

53. החובה של המשיבים 1-2 לפעול בצורה אקטיבית לשם שמירה על הבריאות של האסירים בכלא גלבוץ הינה נגזרת של ס' 11 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו אשר מצווה כי "כל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבד את הזכויות שלפי חוק-יסוד זה" וכן של ס' 4 לחוק-היסוד הקובע כי "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו, ועל כבודו" ובכך מטיל חובה אקטיבית על השלטון לקדם באופן פוזיטיבי זכויות אלה (ראו: בג"ץ 7245/10 **עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' משרד הרווחה**, פ"ד סו(2) 442, 518 (2013)). חובה זו מקבלת משנה תוקף כאשר עניינו בגוף כגון המשיב מס' 1 אשר האסירים נתונים בצורה מוחלטת למרותו השלטונית:

המרות השלטונית הכרוכה בהחזקת אנשים במשמורת, בין במעצר ובין במאסר, מטילה על המדינה אחריות לדאוג לשלומם של הנתונים תחת חסותה, הן בהיבט הפיזי והן בהיבט הנפשי, ולהבטיח הגנה על מכלול זכויותיהם; עליה לדאוג לבריאותם ולצרכיהם הבסיסיים כבני אדם; עליה לספק להם תנאי מגורים סבירים, מזון ברמה מספקת, וטיפול רפואי גופני ונפשי כנדרש; עליה לכבד את זכויותיו החוקתיות של הנתון במשמורת לחיים, לכבוד ולהגנת הגוף.

רע"א 993/06 **מדינת ישראל נ' דיראני**, פ"ד סה(1) 438, פס' 29 לפסק דינו של כב' השופטת פרוקצ'יה (2011)

וכן כי:

אם מוטלת על המדינה חובה לדאוג לצרכים המינימאליים של תושביה כחלק מזכותם לכבוד אנושי, על אחת כמה וכמה כך הוא ביחס לבני אדם המצויים במסגרת משמורתה ותחת חסותה, שלגביהם היא נושאת באחריות ישירה

בג"ץ 4634/04 **רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים**, פ"ד סב(1) 762, פס' 12 לפסק דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה (2007)

54. לענייננו, הדרישה ליישם את הנחיות משרד הבריאות בכלא גלבוע בצורה המאפשרת התגוננות מפני הדבקה מפני מגיפה מסוכנת, נמצאת בלב ליבה של הזכות לבריאות וקשורה בטבורה לזכות לחיים ולזכות לכבוד האדם.

55. יודגש כי הסכנה הטמונה לבריאותם של האסירים בכלא גלבוע ואשר הינה סכנה הנובעת מהתנאי הפיזיים אשר המשיב מס' 1 כופה עליהם וכן מהמחדל בשל אי יישום הנחיות המשיב מס' 3.

56. לכן, העלייה בסיכון להידבק במחלה בכלא גלבוע הינה תוצאה ישירה של התנאים אשר מכתוב אותם מס' 1 וכן מהימנעותו מנקיטת צעדים אשר יאפשרו שמירה על ריחוק חברתי וזאת בניגוד לחובתו "לחתור להבטחת תנאים בסיסיים של בריאות טובה" (ראו: בג"ץ 7245/10 **עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' משרד הרווחה**, פ"ד סו(2) 442, 518 (2013)). יתרה מכך, הלכה פסוקה, היא כי די באפשרות סבירה לפגיעה בזכות לחיים ולשלמות הגוף על מנת שתקום חובה להגן עליה (ע"א 9185/03 **טננבוים נ' הוצאת עיתון הארץ בע"מ**, פ"ד נח(1) 359, 366-365 (2003)).

57. לאור כל האמור לעיל, מחדליהם של המשיבים 1 ו-2 ביישום הנחיות משרד הבריאות אשר יאפשרו שמירת ריחוק חברתי בתאים של האסירים הבטחוניים בבית כלא גלבוע, והימנעותם מאכיפתן של הנחיות אלה, יש בה כדי לסכן את בריאותם ואת חייהם של האסירים.

58. הימנעות זו פוגעת בזכויות חוקתיות של האסירים ועל כן נדרשים המשיבים לפעול כדי ליישם את ההנחיות בצורה שתשמור על חיי האסירים.

ב. הסעד השני – פרסום מידע מפורט ועדכני

59. כפי שהוסבר לעיל, מאז תחילת משבר הקורונה, בפועל נסגרו שערי בית הכלא וחומותיו עומדות איתנות בין האסירים לבין העולם שבחוץ ואין מי שישמע את זעקתם. במצב דברים זה, האסירים נתונים לשליטתו ולחסדיו המוחלטים של המשיב מס' 1 בצורה המעלה חשש אינהרנטי שמא הזכויות של האסירים אינן נשמורת. שכן:

הסמכות לנהל בית סוהר מקנה בידי הנציב, או בידי מנהל בית הסוהר, שליטה על חיי האסיר כל יום, כל שעה, מבוקר עד בוקר, בכל אשר יעשה, בתנאי חיים קשים המחייבים משמעת חמורה. אין אדם שכפוף לרשות מינהלית ותלוי בה לשבט או לחסד כמו אסיר. ואין רשות שמכתיבה אורחות חיים לאדם כמו שירות בתי הסוהר. לרשות מינהלית רגילה יש סמכות נקודתית, לעניין מסוים, בתנאים מסוימים, ואילו לנציב בתי הסוהר או למנהל בית סוהר יש סמכות גורפת ונמשכת. [...] הסמכות של שירות בתי הסוהר אינה דומה, מבחינת המהות וההיקף, לסמכות מינהלית רגילה".

ע"א 7440/97 **מדינת ישראל נ' גולן**, פ"ד נב(1) 1, 13 (1998)

60. במצב דברים זה, ישנה חשיבות מיוחדת לביקורת ופיקוח על התנהלותו של המשיב מס' 1 בכדי להבטיח שמירה על זכויותיהם של האסירים שהרי:

בגלל התלות הגדולה של אסירים בסוהרים, ומחמת החשש מפני שימוש לרעה בכוח שבידי הסוהרים, כוח שמופעל מאחורי חומות גבוהות, יש צורך כפול ומכופל בביקורת של בית המשפט על שירות בתי הסוהר. אכן, בית המשפט הוא אשר שלח את האסירים אל בין החומות, אך עכשיו, כשהחומות סוגרות עליהם, בית המשפט הוא אביהם של האסירים. (עניין **גולן**)

וכן:

הגשמת אחריותה האמורה של המדינה אינה רק עניינו של העציר או האסיר; זהו גם עניינה של החברה כולה. פגיעה בזכויות היסוד של מי שמצויים במשמורת המדינה פוגעת לא רק בהם עצמם, אלא גם בדמותה של החברה ובמחויבותה לעקרונות הדמוקרטיה ושלטון החוק. מניעת פגיעה כזו היא, אפוא, עניינה של החברה כולה, המחויבת לנורמות של זכויות אדם, מוסר ואתיקה

(**פרשת דיראני**, בפס' 29 לפסק דינה של כב' השופטת פרוק'ציה)

61. האמור לעיל מקבל משנה תוקף לאור התקופה הרגישה והמסוכנת השוררת בעולם. שכן, האסירים בבית הכלא, בהיותו מוסד סגור וצפוף, מוגדרים כקבוצת סיכון ונמצאים בסכנה מוגברת להתפשטות המחלה וכל טעות או מחדל של המשיב מס' 1 עלולים לעלות בבריאות ואף בחיי אסירים רבים, כפי שלצערנו התרחש במוסדות סגורים אחרים.

62. האמור נכון שבעתיים כאשר מדובר במחלה חדשה אשר כל ההתנהלות אל מולה מחייבת בחינה ובדיקה מחדש ובצורה תכופה. ואכן, "שלטון ראוי פועל לאור השמש, בגלוי, וכך חושף הוא עצמו לביקורת מתמדת וממילא אף לתיקון דרכי פעולה מעוותות" (רע"פ 1127/93 **מדינת ישראל נ' קליין**, פ"ד מח(3) 485 (1994)). בהיעדר מידע כאמור, אין אפשרות לערוך ביקורת כלשהיא.

63. אינטרס מיוחד יש בפרסום מידע מפורט ומעודכן קיים אצל המשפחות של האסירים הבטחוניים. שכן, מאז נמנעו הביקורים בבתי הכלא, ומאחר והם מנועים מלקיים קשר טלפוני עם בניהם ובנותיהם, הרי נוצר מבחינתם נתק מוחלט ואין להם שמץ של מושג אודות המתרחש בין כותלי בית הכלא.

64. מחסור זה במידע הינו בעייתי במיוחד בימים אלה של סכנת נפשות ושל אי ודאות ובמיוחד לאור העובדה כי לאור רמת ההידבקות של המחלה, הדברים יכולים להשתנות בצורה דרסטית בין יום למשנהו. אכן ישנו צורך אנושי מהמעלה הראשונה לקבל מידע אודות המתרחש בתוך כותלי בית הכלא. להבדיל מהמשיב 1, משרד הבריאות (המשיב מס' 3) הפנים די מהר את הצורך העז בתקופה זו של אי ודאות במידע מועדכן, והוא מקפיד לפרסם בצורה יומית לאוכלוסייה הכללית, ובמספר שפות, מידע מפורט אודות מצב החולים, המחלימים, המונשמים, מספק הבדיקות וכו'. ראוי כי שב"ס ינהג באותה הצורה.

על יסוד כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש ולקבוע מועד דיון דחוף בעתירה.

מאיסאנה מוראני, עו"ד
ב"כ העותרים

חיפה, 7.5.2020